

Nr 139

Utlåtande i anledning av motioner om statstjänstemännens löner.
(5:e avd.)

I de likalydande motionerna I: 122 av herr Bengtson m. fl. och II: 142 av herr Hedlund m. fl. har hemställts att riksdagen måtte uttala sig för att dyrortsgrupperingen av de statsanställdas löner avvecklas i enlighet med vad i motionerna anförts samt att därvid de särskilda förhållandena beträffande övre Norrland beaktas.

I de likalydande motionerna I: 638 av herr Bengtson m. fl. och II: 742 av herr Hedlund m. fl. har, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att staten i sin egenskap av arbetsgivare målmedvetet bör verka för en jämnare inkomstfördelning före skatt i syfte att dels inom det egna avtalsområdet minska klyftorna mellan låg- och höginkomsttagare, dels därigenom indirekt stödja en sådan utveckling på arbetsmarknaden i övrigt.

I de likalydande motionerna I: 675 av herr Åkesson och II: 771 av herrar Westberg i Ljusdal och Nelander har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte besluta om åtgärder i syfte att nå fram till en avveckling av dyrortsgrupperingen och därvid även beakta de problem som kan komma att uppstå i samband med denna avveckling.

I de likalydande motionerna I: 677 av herrar Österdahl och Nils-Eric Gustafsson samt II: 758 av herr Romanus har hemställts att riksdagen måtte uttala att de kommunblock i Stockholms förorter — inklusive yttre förortszonen — i Gotlands län och i Västerbottens län som enligt 1964 års prisgeografiska undersökning hade dyrhetstal motsvarande dem i 5:ans ortsgrupp måtte uppflyttas i 5:e ortsgruppen.

Utskottet. Motionerna I: 122 och II: 142, I: 675 och II: 771 samt I: 677 och II: 758 upptar samtliga yrkanden som har avseende på systemet med ortsguppering av de statsanställdas löner. Yrkandena i de förstnämnda fyra motionerna innefattar krav på åtgärder i syfte att åstadkomma en avveckling av nämnda gruppering. I motionerna I: 677 och II: 758 hemställs om uttalande av riksdagen att de kommunblock i Stockholms förorter, i Gotlands län och i Västerbottens län som enligt 1964 års prisgeografiska *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 6 saml. Nr 139*

undersökning hade dyrortstal motsvarande dem i ortsgrupp 5 måtte flyttas upp till denna ortsgrupp.

Även i motionerna I: 638 och II: 742 har framställts yrkanden i fråga om de statsanställdas löner. I motionerna yrkas uttalande om minskning inom det statliga avtalsområdet av klyftorna mellan låginkomsttagare och höginkomsttagare.

Lönerna för flertalet statstjänstemän bestäms genom förhandlingar mellan statens avtalsverk, å ena sidan, samt Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan.

Förhandlingarna om löner åren 1969 och 1970 för den offentliga sektorns tjänstemän avslutades den 12 juli i år. För det statliga avtalsområdet undertecknade då avtalsverket och samtliga fyra huvudorganisationer »Avtal om löner 1969—1970 för statstjänstemän m. fl. (ALS 1969—70)».

ALS 1969—70 innebär en höjning fr. o. m. den 1 januari 1969 av månadslönebeloppen genom generellt tillägg på 1,5 %, minskning med en tredjedel av spännvidden mellan ortgrupperna 3 och 4 samt särskilda krontalspåslag i löneklasserna A 1—A 23 och motsvarande löneklasser på löneplan U.

Enligt avtalet höjs fr. o. m. den 1 januari 1970 månadslönebeloppen genom generellt krontalspåslag i alla löneklasser med 40 kr. per månad, särskilt krontalspåslag i löneklasserna A 5—A 23 och motsvarande löneklasser på löneplan U, minskning med hälften av återstående spännvidd mellan ortsgrupperna 3 och 4, procentuellt generellt tillägg med 1,5 %, flyttning från ortsgrupp 4 till 5 av stockholmsförorterna Botkyrka, Ekerö, Färingsö, Tyresö, Vaxholm, Västerhaninge och Österhaninge, flyttning från ortsgrupp 3 till 4 av Grödinge, Märsta, Sigtuna, Sorunda och Ösmo samt kommunerna på Gotland, ändring av den s. k. övertidskvoten.

Avtalet innefattar ett antal protokollsanteckningar. Enligt en av dessa avser parterna att år 1971 helt utjämna skillnaden i lön mellan ortsgrupperna 3 och 4. Kostnaden härför skall avräknas från kostnadsramen för det året.

Riksdagens löne delegation har den 17 juli 1969 enhälligt godkänt avtalet.

Utskottet noterar att förhandlingsresultatet innebär ytterligare steg i riktning mot avveckling av ortsgrupperingen av de statsanställdas löner och att det nu etablerade systemet med s. k. krontalspåslag ligger helt i linje med syftet med ifrågavarande yrkande i motionerna I: 638 och II: 742.

Utskottet vill erinra om att riksdagen tidigare godkänt den av utskottet hävdade uppfattningen att riksdagen inte lämpligen i annan ordning än genom löne delegationen bör ge uttryck för några med avseende på kommande löneförhandlingar bindande ståndpunktstaganden. Under hänvisning härtill avstyrker utskottet de nu ifrågavarande motionsyrkandena.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionerna I: 122 och II: 142, I: 675 och II: 771 samt I: 677 och II: 758,

2. att riksdagen avslår motionerna I: 638 och II: 742 såvitt nu är i fråga.

Stockholm den 4 november 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ivar Johansson (cp), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengt Gustavsson (s), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Wååg (s), Högström (s), Jonsson (s) och Johan Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Bohman (m), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Lindholm (s), Mattsson (cp), Fagerlund (s), Eskel (s), fru Holmberg (s), herrar Blomkvist (s), Westberg i Ljusdal (fp), Elmstedt (cp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp).

Reservation

av herrar Ivar Johansson (cp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattson (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Elmstedt (cp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 2 som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkandena» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Enligt utskottets mening bör den omständigheten att spørsmålet om avveckling av ortsruppsystemet numera är en förhandlingsfråga inte hindra att riksdagen i den ordning som motionsvis föreslagits ger sin uppfattning i denna fråga till känna. Utskottet anser för sin del att vad i motionerna anförts utgör övertygande skäl för att riksdagen deklarerar att ortsruppsystemet bör avvecklas och att statens avtalsverk i kommande avtalsförhandlingar bör verka härför. Utskottet förutsätter att de speciella problem som beträffande Norrland kan vara förknippade med avvecklingen kommer att beaktas och föranleda särskilda åtgärder.

Vad därefter gäller yrkandet om uttalande om en jämnare inkomstfördelning synes det utskottet uppenbart att i ett samhälle med vårt ekonomiska system krävs en konsekvent strävan till ökad jämlikhet vid inkomstbildningen. Den fria förhandlingsrätten på arbetsmarknaden måste givetvis bevaras. Statens avtalsverk bör dock ha att mera konsekvent än under senare år arbeta för avtal som innebär en jämnare inkomstfördelning. Ut-

skottet föreslår att riksdagen ger denna uppfattning till kännna för Kungl. Maj:t.»

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen i anledning av motionerna I: 122 och II: 142, I: 675 och II: 771 samt I: 677 och II: 758 som sin mening ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anfört angående avveckling av ortsgruppsystemet,

2. att riksdagen i anledning av motionerna I: 638 och II: 742, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anfört angående inkomstfördelningen.»